

A nemzetközi diszpécserközpont tanácsának ülése

A szocialista országok energetikai diszpécserközpontjainak tanácsa Prágában megkezdte ötnapos tanácskozását, amelyen Bulgária, Csehszlovákia, Lengyelország, Magyarország, a Német Demokratikus Köztársaság, Románia és a Szovjetunió képviselői vesznek részt.

Napirendben az együttműködés további bővítésének kérdései szerepelnek a villamosenergia-ellátásban.

(MTI)

Dr. Ajtai Miklós előadása az MSZMP Politikai Akadémiáján

A Magyar Szocialista Munkáspárt Politikai Akadémiájának előadássorozatában szerdán dr. Ajtai Miklós, az MSZMP Politikai Bizottságának póttagja, az Országos Terhivatal elnöke az 1965. évi népgazdasági terv fő kérdéseit ismertette. Az Építők Róza Ferenc Művelődési Házában megtartott előadásban megjelent Rónai Sándor, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, Nyers Rezső, az MSZMP Központi Bizottságának titkára, a Politikai Bizottság póttagja. Jelen volt a Központi Bizottság, az Elnöki Tanács és a forradalmi munkás-paraszti korparány több tagja, politikai és gazdasági életünk számos képviselője.

A nagy folyam új korszaka

Fél évszázad telt el azóta, hogy a Duna Pozsony—Budapest szakasza villamosenergia-hasznosítás szempontjából felvetődött. Schmidthauer Antal mérnök tervét azonban — amelynek finanszírozására a svájci Buss-cég vállalkozott — az első világháború megghiúsította. 1922-ben a budapesti Duna Vízierő RT az említett cégtől átvette a folyam hasznosításának a jogát és új tervet készített. A Duna mellékágának hasznosítására tervezett 10—37 megawatt teljesítményű erőmű dokumentuma ugyancsak feledésbe merült.

A második világháborút követően, 1948-tól a szakemberek számos változatban foglalkoztak a Pozsony—Budapest közötti dunai vízierőmű-rendszer létrehozásával. A végső, most már megvalósításra érett tervet a két baráti ország, hazánk és a Csehszlovák Szocialista Köztársaság közös beruházással oldja meg.

Közös erővel

Mindkét országnak nagy kapacitású energiaforrása van szüksége. A megnövekedett igény, és természetesen a gazdaságosságra való törekvés alapján született a Gabcsikovo—Nagygyaros vízierőmű-rendszernek az elgondolása.

Az 50-es évek végétől napjainkig a két ország szakemberei a tervezés és kísér-

leti feladatok nagy részét elvégezték és nincsen messze az az idő, amikor hazánk és szomszédunk történetében is egyik legnagyobb építkezést megkezdik.

Mit mond a pozsonyi Vízierőmű Tervező Vállalat specialista, dr. Damisovits Péter a leendő erőműrendszerről?

— A Dunának a Pozsony—Budapest szakaszán mássodpercenként átlagosan 2000 köbméter víz áramlik. Ezt a hatalmas vízmennyiséget a legésszerűbben két egymással összekötöttben dolgozó erőműrendszerrel lehet hasznosítani. A folyam felső szakaszán — Dunakilitivel egyvonalban — a csehszlovákiai Gabcsikovo község térségében létesül az egyik vízi erőmű. A másik erőmű Nagymarosnál épül fel.

Az ismertetés szerint a gabcsikovói csúcserőmű lesz. A Duna egész napos helyzeti energiáját a szükségnek megfelelően néhány óra alatt akkor alakítja át villamos árammá, amikor a legszükségesebb. A csúcserőmű természetesen növeli az építkezési költségeket, mégis ez a megoldás a gazdaságosabb, hiszen reggeli és esti órákban három-négyeszeresére növekedik a villamosáram-fogyasztás.

Különleges műszaki megoldások

A gabcsikovói csúcserőmű a Duna átlagos vízhozama négyötödének a felfogását és tárolását igényli. Ehhez kell alakítani a Pozsonytól keletre a Körvélyesig tartó 1000—3000 méter széles és

25 kilométer hosszú, 50—60 négyzetkilométer területű víztározót. A Duna napi 16 óráig feltartóztatása a jelenlegi vízmagasságot lényegesen megnöveli. Érthető, ha a kialakítandó vízgyűjtő töltéseit különleges biztonsággal szükséges készíteni.

A tárolóban összegyűjtött vizet 25 kilométer hosszúságú üzemi csatorna vezeti a gabcsikovói turbinákhoz. A Duna északi partját követő 200 méter szélességű üzemvízcsatorna elkészítése bonyolult műszaki feladatokat ad. Duzzasztás miatt az üzemi csatornában a víz szintje — a jelenlegi Dunához mérten — 16—18 méterrel magasabb lesz. A Duna régi medre is megmarad, amelyben a víz egyötödét azért vezetik el, hogy a szigetközi és csallóközi erdőségek a szükséges nedvességet megkapják. De az öreg Dunának a medrére azért is szükség lesz, hogy az áradások idején rendkívül nagy víztömeget, télen pedig a jeget elvezethessék.

Kilencszáz megawatt

Sokan attól tartottak, hogy a hajózás az üzemi csatornában — az alkalmazandó zsilipkamrákkal — bonyolultabbá válik. Az üzemi csatornában azonban biztonságosabb lesz a vízi közlekedés. A Dunának ugyanis éppen ez a szakasza szeszélyes gyorsasággal homokzástonyokat épít, és sok veszélyt, akadályt ad a hajóknak. E veszély megszűnik. Az üzemi csatornában, ahová a nagyméretű zsilipkamrák felemelik, illetve leeresztik a hajókat, az egyenesen mély vízben teljesen biztonságossá válik a hajózás.

A gabcsikovói csúcserőmű nyolc hatalmas Kaplan turbinája 710 megawatt teljesítményű lesz és 2,58 milliárd kilowattóra energiát szolgáltat. A nagymarosi erőmű tíz kisebb Kaplan turbinával 200 megawatt áramot termel majd. Ez az erőmű folyamatosan üzemel és 1,1 milliárd kilowattóra villamos energiát biztosít. A nagymarosi erőműnek — az áramszolgáltatással együtt — nagyon fontos feladata: a két erőmű között a víz szintjét úgy szabályozza, hogy Gabcsikovótól Nagymarosig a hajózás állandóan biztosítható legyen.

A két erőmű összesen 910 megawatt energiát szolgáltat. Az áramfejlesztő rendszer Közép- és Nyugat-Európa egyik legnagyobb vízi erőműve lesz.

A monumentális erőmű építéséhez 800 000 tonna cementet, 10 000 tonna acélt, 30 000 köbméter fát, 5000 millió köbméter homokot és kavicsot és 1 millió köbméter követ és egyéb anyagokat használnak fel.

Mielőtt a nagy építkezés megkezdődik, miniatűr erőművön működés közben is ellenőrzik a tervek realitását.

A pozsonyi Hidrotechnikai Kísérleti Intézet ablakai alatt békésen hömpölyög az öreg Duna. Bent, az intézeti laboratóriumokban pedig már azt figyelhetjük, miképpen alakul majd a nagy folyam új korszaka.

LÓNAYI SÁNDOR

A tűz kialszik?

Az ötvenes évek elején megismertem egy fiatal pedagógust, aki a falusi népművelésnek — hogy nagy szavakat használjak — valószínűleg fáklyája volt. Rendkívül lelkesedéssel, igazi lángolóval lobogással dolgozott. A lehetetlent nem ismerte, mindent megcsinált, amit akart. Munkája ötletes, friss és kitartó volt, s kitűnő eredményeit ismerték megismerője. Más ne mondjak, amíg sok faluban érdektelenségbe, közömbösségbe fulladtak a Szabad Föld Téli Esték előadásai, hallgatóságuk vagy egyáltalán nem volt, vagy a legjobb esetben is csak 8—10 paraszember gyűlt össze, fiatal pedagógus ismerősöm úgy szervezte ezeket az előadásokat, hogy annak bizony a csodájára jártak. Egy-egy estén 300—400 érdeklődő zsúfolódott be az újonnan épült művelődési ház nagyszobájába. A hallgatóság természetesen nemcsak az előadásra volt kíváncsi, hanem a színes műsorokra is, amelyekkel a Szabad Föld Téli Esték előadásait befejezték. Hogy kulturális műsor is kell ehhez a rendezvényekhez, azt persze másutt is tudták. Csak éppen nem tudták jól megcsinálni. Az a fiatal pedagógus viszont, akiről beszélek, abban különbözött a szürke átlagtól, hogy nemcsak egyszerűen megcsinálta, hanem színvonalasan, ötletesen, érdekesen csinálta ezt.

Mostanában rosszakat hallottam falusi barátomról. Közös ismerőseink azt mondták róla, hogy korábbi lelkes munkája elszürkült, ötletei elfogytak, nem a régi már, a lángolásnak, lobogásnak vége. A tűz kialudt. Először nem akartam hinni ezeknek a híreknek, de aztán annyiszor és annyi embertől hallottam, végül is el kellett fogadnom, hogy valami csakugyan történt a barátommal. Elhatároztam: meglátogatom. Biztosan valami sérelem érte, megbántották, ő megsértődött és visszavonult. Ez lehet az oka a változásnak.

Amikor aztán személyesen találkoztunk, kiderült, az égvilágon semmi baja. Nem bántotta őt senki, ellenkezőleg, segítettek, támogatják, megbecsült ember a falujában. Az viszont teljesen igaz, hogy az a régi tűz kialudt, elhamvadt benne. Ezt ő se tagadja. Iskolai munkáját ugyan jól elvégzi, színvonalasan és igényesen, de a falu kulturális életében szinte alig vesz részt, nem izgatja, nem érdekli a problémák. Miért? Nem tudta megmondani. Úgy értem: kielégítő, elfogadható magyarázatot nem tudott erről adni. Mert mondták neki sok mindent, hogy például ő „régiság” népművelő, s a megváltozott új feladatok és követelmények között nehezen tud kiigazodni. Más volt akkor, az ötvenes évek elején a helyzet, mint most, úgy érzi, ebbe már nem tud bekapcsolódni, főképpen nem tudja irányítani. Nincs hozzá fantáziája.

Nem volt nehéz bebizonyítanom, hogy nincs igaza. Mégis nyugtalanul, ellentmondó érzésekkel váltam el tőle. Tudtam, hogy nem jutottunk el a probléma lényegéhez, s ezért egyáltalán nem voltam biztos abban, hogy a barátom megváltozik, hogy a tűz, mely úgy látszik, tényleg kialudt benne, ismét lángra kap. Izgatott az ügy, s utánanéztem, érdeklődtem, vannak-e másutt, más falvakban hasonló pedagógusok. Kiderült: vannak. Az én ba-

rátom tehát egy bizonyos típusú képviselője a falu kulturális életétől visszahúzó, elzárkózó pedagógus típusát. Nem sok ilyen pedagógus van, mert hiszen akkor megszűnne falun a népművelés, de nem nehéz belátni, hogy ha számszerűen kevesen vannak is, korábbi nagyszerű, színvonalas munkájuk hiánya nagy kárára van a falusi népművelésnek.

De hát miért húzódtak vissza ezek a pedagógusok? Le-tagadhatatlan, hogy vannak közöttük olyanok — de igazán csak jelentéktelen számban —, akiket valami konkrét sérelem ért. Ez ugyan nem lehet megfelelő és elfogadható indoka az elzárkózásnak, de magyarázata talán lehet. Nagyobb részüknek azonban semmi baja. Jól érzik magukat a világban, szeretnek falun élni, s a falusiak is szeretik, megbecsülik őket. Gondjaik, problémáik persze nekik is vannak — kinek ne lennének? —, de ez nem érinti az alapállást, a kiinduló pontot. Akkor hát miért húzódtak mégis vissza? Ne haragudjanak a szóban forgó pedagógusok, nem tudok mást mondani: kényelmesből. Ezért nem vállalják azt a munkatöbbletet, amit a népművelési munka jelent és okoz. Mert kétségtelenül ezzel jár a népművelés, meghozza nem is kevés többletmunkával, s ez valóban erőfeszítést, áldozatot igényel.

De erre az áldozatra szükség van. Falun korántsem fejeződött még be a mezőgazdasági szocialista átalakításának hatalmas, történelmi jelentőségű munkája. Az alapokat már leraktuk, de nagy utat kell még megtennünk ahhoz, hogy mai termelészervezetekink korszerű szocialista nagyüzemekké váljanak. Sokat kell még ezért dolgoznunk, s ebben a munkában nagy szerepe van a népművelésnek, a falusi pedagógusoknak is. Hivatásukkal és saját múltjukkal kerülnek szembe azok, akik — noha még nem is olyan rég fáklyái voltak a népművelésnek — kimaradnak belőle. Szükség van rájuk, nagy szükség van munkájukra, tapasztalataikra, ötleteikre. Föllendül, színvonalasabbá válik ezzel a munka, a falusi népművelés. Nem is beszélve arról a haszonról, amit ez a visszatérés azoknak a fiatal pedagógusoknak jelent, akik most indulnak el — tapasztalatok és falusi viszonyok mélyebb ismerete nélkül — népművelőként az emberek közé. Segítségre, támogatásra szorulnak. Ki adhatja nekik többet saját kollegáinknál?

Nagyon régen, talán 25 esztendővel ezelőtt azt olvastam valahol, hogy a pedagógusok az értelmiségnek különösen értékes tagjai, mert ők képesek leginkább túllátni szakmájuk kerítésén, ők tudnak leginkább közösségi, társadalmi méretekben dolgozni és gondolkodni. Tudom, hogy ennek az írásnak nem volt teljesen igaza: más értelmiségek is képesek erre. De a dolog lényegét ez a hiba szinte nem is érinti. A szakmán túli érdeklődés és feladatvállalás valóban a pedagógushivatás lényegéhez tartozik. A társadalmi feladatoktól elforduló, visszahúzó pedagógus nem teljes értékű tagja a tanítók, tanárok nagy táborának.

Ezért a tűznek nem szabad kialudni. Tény, hogy a régi láng néhány pedagógusban már nem lobog úgy, mint 8—10 évvel ezelőtt. De még parázslik és fújnak azok a szelek, amelyek lángra lobbanthatják. Mi más lehetne ez a szél, mint a szocializmus építésének falusi feladatai? Ezeknek megvalósítása kívánja a nagyobb aktivitást a népművelésben, s maga a falu népe kéri ezt pedagógusainktól.

ÖKRÖS LÁSZLÓ

Nemcsak elismerésre méltó

Miért teljesítette túl tervét az autójavító?

A XI. számú Autójavító Vállalatnál is elkészítették már a tavalyi termelés előzetes összefoglaló adatait, s kimutatták, hogy az 1964-re szóló termelési tervet 104 százaléka, a munkadíj-bevételi tervet 105,5 százaléka teljesítették. Tudván, hogy az országutakon mind több teheres személygépjármű közlekedik, s ezért a javítási való is nagymértékben növekedett, a vállalat tervteljesítése nemcsak elismerésre méltó, hanem szükségszerű is.

Több mint 800 nagyjavítás

Ha a végzett munka térszámait összeadjuk, meglepő adatokat nyerünk: több mint 38 ezer gépkocsi fordult meg tavaly a vállalatnál. Mint ismeretes, az országban egyedül itt, a Tolbuhin sugárúton végzik a szovjet gyártmányú GAZ tehergépkocsik főjavítását. A mintegy 3400—3600 kocsi a tehető állományból 838 nagyjavítás jutott 1964-re, több, mint amennyit terveztek.

Úgynevezett középjavításra is sok kocsi állt be hozzájuk, s futójavításra még több. Csaknem 14 ezer személyautó futójavítását, s több mint 14 ezer szervizmunkáit végezték el. 671 motort javítottak meg, s 989 porlasztót szabályoztak be.

Ezek a kiragadott adatok

megfelelőképpen illusztrálják az autójavító dolgozókának tavalyi munkáját, amely nagyságára nézve felülmúlta a korábbi esztendőét.

Új gyártási technológiák

A nagy ütemű felfelődés még 1963-ban vette kezdetét, amikor átérték a két műszakos termelésre. A dolgozók száma csaknem kétszeresére növekedett, s 1964 végére megközelítette a 350 főt. De a létszám „felfutása” egymagában nem biztosította volna a fejlődést. Szükség volt különböző határozott szervezési és műszaki intézkedésekre is. Elsősorban biztosítani kellett a nagy létszám megfelelő szociális ellátását, ezért új öltözőhelyiségeket és ebédlőt alakítottak ki. Az autószerelő, vasesztérgályos és karosszérialakatos szakmákban továbbképző tanfolyamot szerveztek, főképpen az új dolgozók részére. Ezeken 72-en vettek részt. A műszaki könyvtár állományát is 10 ezer forint értékű könyvvel gazdagították.

Több műhelyt építettek, átalakítottak, s bennük az új körülményeknek megfelelően a munkát is átszervezték. Új műhelyt alakítottak ki a villamosalkatrészek javítására, s a szervizre kerülő járművek alkatrészeinek mosására, felújították a kárpitosmü-

helyt, új kompresszorházat építettek, s bővítették a rak-tár területét. A fődarabok, motorok tárolását emeletes állványokkal oldották meg. Átszervezték a hibafelmérőt, új műszaki adminisztrációt, új gyártási és javítási technológiai eljárásokat vezettek be.

Megalapozták az ideai munkát

A tervszerű műszaki fejlesztés keretében több korszerű szerszám- és munkagépet állítottak munkába 1964-ben, másfél millió forint értékben. Hogy csak a jelentősebbeket említsük meg: 3 asztalgapadot, 2 cszlopos fűrőt, hidraulikus prést, csécskőszűrőt, villamos próbapadot helyeztek üzembe. Meggyorsította és könnyebbé tette a munkát a pneumatikus és villamos meghajtású kézi-szerszámok használatba vétele is.

Ezekon kívül mérés céljára motorfékpadot állítottak be, új csapágyöntő műhelyt szereltek fel, célgépet készítettek a vezérmű-tengelyek közszűrülésére és több minőségvizsgáló műszert szereztek be. A pontosan végreajtott intézkedések következtében a vállalat műszaki felkészültségi foka nagymértékben növekedett a múlt esztendőben.

Miután a vállalat igyekezett biztosítani a termelési feltételeket és a dolgozók odaadással, lelkesedéssel végezték munkájukat, sikerült azt is elérni, hogy a vállalat határidőket szinte kivétel nélkül betartották, és a javítások minősége is megütötte a kívánt szintet. Az elmondottakból az is kitűnik, hogy a XI. sz. autójavító dolgozó körülmények, tervszerű munkával érték el a kiemelkedő termelési eredményt, s ezzel megalapozták az ideai 1965-ös évet is. Idén ugyanis semmivel sem kevesebb feladataik száma, a tavalyinál is több nagy-, közép-, futó- és szervizjavítást kell elvégezniük.

F. K.

A tudományos- és műszaki kutatómunkák koordinálása

A KGST tudományos és műszaki kutatómunkák koordinálására alakult állandó bizottság Moszkvában megtartotta rendes ülését, amelynek munkájában Bulgária, Csehszlovákia, Lengyelország, Magyarország, a Német Demokratikus Köztársaság, Románia és a Szovjetunió képviselői ülésen jelen voltak Jugoszlávia képviselői is.

Az állandó bizottság jóváhagyta az 1966-tól 1970-ig terjedő időszakban végzendő kutatásokról szóló előzetes jelentést és megvitatta a tudományos és műszaki tájékoztatás területén folyó együttműködés kérdéseit. (MTI)

A hideg „befogja” a Tiszát

Az utóbbi napokban erősödött a hideg a Tisza felső szakaszán. A mínusz 10—13 fokos fagyok 5—6 centiméter vastagra hízalták a folyó jégtábláit. A zajlás is erősödött, majd pedig a tisztalóki juzzasztóműben megakadt és szorosan egymás mellé sorakozott jégtáblák két nap alatt mintegy 170 kilométer hosszú szakaszon fagyasztot-

ták be a Tiszát. A vízrajzi szakemberek véleménye szerint a jégtakaró egy, legfeljebb két nap múlva a szovjet-magyar határig terjed a Tisza középső és alsó szakaszán még majdnem fél fok meleg a víz, így a zajlás szörványos, és csak a víztűrő kőrnek elég 10—15 százalékat fedik jégtáblák.